

7.2 52 měsíců v ÚVTD

V pátek 1. července 1977 jsem už nešel ráno na tramvaj, abych dojel na Perštýn a usedl na svém vysezeném místě ve 4. patře SNTL, nýbrž jsem sedl na kolo a přes Solidaritu a kolem strašnické vlakové zastávky dojel k areálu dráze patřících přízemních nouzových staveb a tam zahájil novou éru svého pracovního života. Příjemných změn bylo hned několik: vyšší plat, pracoviště v celkem klidné městské periférii dobře z domova dosažitelné na kole, menší pracovní tempo. Spolupracovníci byli celkem příjemní, ale myslím, že v SNTL jsem si – byl-li čas – s kolegy mohl popovídat lépe, a snad mohu říci, že hlouběji. A práce s knihami v SNTL byla zajímavější než koordinace softwaru v drážních výpočetních střediscích, kde šlo tehdy jen o zpracování hromadných dat.

Hlavní pracoviště ÚVTD bylo v budově pošty na Žižkově v Olšanské 9. Já jsem nastoupil do odboru technického rozvoje, který kromě pracoviště ve Strašnicích sídlil i v Třídě politických vězňů 5 ve druhém poschodí. Zařadili mě do oddělení ASŘ (automatizované systémy řízení, tehdy v sovětském bloku hodně frekventovaný pojem), které vedl Ing. Jiří Cozl, asi o 8 let starší než já, svobodný. Pracovnu sdílel s téměř šedesátiletým Josefem Šlechtou, CSc, před normalizací vysoce postaveným zaměstnancem Federálního ministerstva dopravy (FMD). Já jsem sdílel kancelář s Ing. Bohumilem Prchalem (o 10 let starší než já, přesvědčený starý mládenec, vedlejší zaměstnání měl jako doručovatel telegramů na hlavní poště) a s Ing. Jiřím Černým (také asi o 8 až 10 let starší než já, otec dcery v předškolovém věku). Pracovalo se, nemýlím-li se, od 7:00 do 15:15 h. Zajímavě se řešil oběd. Podle polohy hlavního pracoviště se využívala závodní jídelna na žižkovském nákladovém nádraží, kam nás vozili ze Strašnic autem Škoda 1200, kam se kromě řidiče vešlo 7 lidí. Zpravidla auto pobralo zájemce nadvakrát; vždy muselo čekat, až se všichni najedí. Se mnou současně nastoupil bývalý učitel Tonda Pospíšil, který jedl nesmírně pomalu a jako na nováčka v podniku se kolegům na něho moc nechtělo čekat a býval pobízen k rychlejšímu jídlu. Pomalu ovšem jídal také Franta Zedník, velice schopný a všemi vážený programátor, a tak se Tonda snažival jezdit se skupinou, v níž byl Franta. – Zmínil jsem několik jmen spolupracovníků. Nikdo z nich nebyl členem KSČ (pan Šlechta ovšem byl z ní vyškrtnut či vyloučen). V ÚVTD se na pracovníky naštěstí žádné kádrové požadavky nekladly. A nacházeli tam útočiště i ti, kdo svá předchozí pracoviště museli opustit nebo takoví, kdo nemohli jinde z politických důvodů najít místo. Jedním z nich byl **RNDr. Miloslav Zelenka, CSc.**, tehdy asi padesátiletý, který působil na Stavební fakultě ČVUT. Po vystudování MFF při nástupu na ČVUT mu více méně jako součást přijímacího řízení byla dána přihláška do KSČ, kterou podepsal, ale vnitřně se s KSČ neztotožnil. Ze Strany nebylo možno vystoupit, a tak když po roce 1968 a návratu z pracovního pobytu v Chartúmu byl opožděně

prověřován, využil tuto příležitost k ukončení členství. Musel proto odejít z fakulty; do ÚVTD byl přijat a patřil mezi vážené a všeobecně oblíbené pracovníky. – Ve třídě Politických vězňů měl pracoviště **RNDr. Jiří Fiala, CSc.**, velký odborník především na filosofické otázky matematiky, historii matematiky, muž s širokým obzorem literárním a uměleckým, absolvent Přírodovědecké fakulty brněnské univerzity¹.

Jiří Fiala (24. února 1939, Uherské Hradiště – 22. listopadu 2012, Praha) byl český matematik, analytický filozof a překladatel. In memoriam získal Cenu VIZE 97 Nadace Dagmar a Václava Havlových (2013).

V letech 1957–1961 studoval Přírodovědeckou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, potom pracoval jako programátor u ČSD. Účastnil se různých disidentských aktivit, přednášel a překládal pro samizdat. V roce 1990 nastoupil na katedru matematické logiky a filozofie matematiky Matematicko-fyzikální fakulty Univerzity Karlovy a roku 1995 se habilitoval. Později pracoval na katedře filozofie Západočeské univerzity v Plzni.

Zabýval se dějinami matematiky a logiky, analytickou filosofií, reformami vysokého školství a pravidelně přispíval do časopisu *Vesmír*, zejména články o moderním umění. Byl členem rady Nadace Václava a Dagmar Havlových VIZE 97 pro udílení jejích cen a spolupracoval při jejich přípravě. Napsal několik knih o programovacích jazycích, přeložil mnoho filosofických knih (René Descartes, Umberto Eco, Vilém Flusser, Kurt Gödel, Karl Jaspers, Henri Poincaré, Karl Popper, Karl H. Pribram, Ludwig Wittgenstein, Philip Zimbardo aj.) a uspořádal tři čítkanky textů z analytické filosofie. (Z Wikipedie.)

V oddělení Dr. Fialy pracoval i můj přítel a kolega z ročníku **Martin Friš**, který na základě amnestie udělené prezidentem Husákem těm, kdo po roce 1968 emigrovali, se vrátil z Holandska domů (jeho dva starší bratři žili mimo Evropu a maminka² byla sama v Praze). Pravidla amnestie byla dodržena v tom smyslu, že trestně stíhán nebyl, ale zaměstnání hledal velice těžko – ve všech podnicích působili "kádrováci". Nakonec uspěl v ÚVTD.

Teoreticky jsem o programování věděl poměrně dost, ať už díky postgraduálu, některým redakčním pracím v SNTL či samostatnému studiu. Programátorská praxe mi však chyběla, a tak jsem rád převzal úpravu programů pro účetnictví Ředitelství dálnic. Programy byly psané v Cobolu, a tak se tento "ukecaný" jazyk stal jakousi mou programátorskou mateřštinou.

Nedlouho po nástupu do ÚVTD jsem ukončil postgraduální kurs teoretické kybernetiky a v Polytechnické knihovně SNTL vyšla moje brožura *Grafy a jejich použití*. Světlo světa spatřily konečně i oba svazky Oborové encyklopedie *Aplikovaná matematika*.

Já jsem postgraduální kurs skončil, Evinka ten svůj začala. "Další vzdělávání učitelů" bylo takové vděčné téma, aby ministeriálové v Karmelitské ulici měli stále co dělat. Občas nějakou formu předepsali jako povinnou, po nedlouhé době zas tuto povinnost zrušili a přišli s nějakou další. Evi se k tomuto studiu přihlásila s určitým předstihem, aby se během mateřské dovolené udržovala odborně na úrovni a aby po

¹ Tehdejší Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, dnes Masarykova Univerzita

² Martinův otec prof. PhDr. Oldřich Friš (1902 – 1955) byl významný český indolog

nástupu do školy neměla tuto povinnost navíc předpokládajíc, že jí mateřství a samotné učení zaměstnají až dost. Nemýlím-li se, absolutorium onoho postgraduálu na ní nikdo nechtěl, ani se na ně neptali. Ob jednu sobotu jezdila Evi ve školním roce 1977/78 na Matfyz, aby se tam účastnila výuky. A to pro mne byly příležitosti trávit čas "ve dvou" s Jitunkou, zpravidla na výletech s krosnou. Vzpomínám si, jak krátce poté, co jsme si s Evinkou Jitunku velice chválili, ovšem s výhradou týkající se kultivovanosti při jídle, jsem se s ní vydal na svatbu svých lovosických studentů Marušky Kornerové³ a Jindry Jandourka na třebenickou radnici. Po překvapení, že jejich společným příjmením bude "Korner" následovalo další překvapení – byli jsme s Jitunkou pozváni do Lovosic na svatební hostinu. Nedokázal jsem pozvání nepřijmout, i když jsem věděl, že po hodnocení Jitunčiny jídelní praxe Evi tím nadšena nebude. Jitunka se však chovala velice zdrženlivě, a tak i kultivovaně.

Strašnické pracoviště bylo, žel, shledáno hygienicky nevhodným, neboť tam nefungovalo topení. Na přechodnou dobu nám našli pracovní stoly na Žižkově nebo v ul. Politických vězňů, kam jsem jezdil i já. Pracoviště v centru mě neodradilo od používání kola k cestám do zaměstnání. K hromadné dopravě mě vedla až nepříjemná zkušenost, kdy mi byly z kola ukradeny ventilky. V té době jsem měl režijní jízdné pro 2. třídu; bylo velmi nízké, nesmírně levné byly i rychlíkové příplatky, ale bylo třeba si jízdenky kupovat, kolikrát s nezanedbatelnou frontou u pokladny⁴. Pro dojíždění do zaměstnání jsme ovšem měli nárok na volnou jízdenku 2. třídy rychlíkem. Inspirován Martinem Frišem, který skutečně vlakem do práce pravidelně jezdil (ze Strašnic na hlavní nádraží), jsem si nechal vystavit takovou dojížděcí jízdenku na 1. třídu rychlíkem z Hostivaře na hlavní nádraží; použil jsem ji ovšem jen občas, neboť ze všech v úvahu přicházejících stanic a zastávek vlaku (Vršovice, kde zastavovaly pravidelně rychlíky, Strašnice, Hostivař – tam snad tehdy také některé rychlíky stavily, ale velice málokteré) jsem to měl domů docela daleko. Ale nárok na volnou jízdenku jsem chtěl využít.

Během dne jsem ze zaměstnání volával snad denně tatínkovi. A při jednom takovém listopadovém hovoru ze zasedačky ve třídě Politických vězňů, kde jsem provizorně úřadoval, jsem se dověděl, že v Bangoru zemřela babička. V červnu jí bylo 94 let. Tehdy jsem snad nikoho tak starého neznal. Ale na její smrt jsem nebyl připraven. Bylo mi milé, jak můj okamžitý spontánní zármutek kolega Jirka Černý nesl se mnou.

³ Nejsem s to svatbu přesně datovat. V době, kdy v Praze nebyla k sehnání dětská kaše Sunarka, nám ji Maruška, zaměstnaná v lékárně, sehnala. Myslím, že to bylo ještě před zmíněnou svatbou.

⁴ Režijní jízdné jsem získal po měsíci zaměstnání u dráhy. První naše cesta na režijku vedla do Liberce (bez Jitunky). Po roce jsem získal i nárok na volné jízdenky do zahraničí (výhoda za železnou oponou problematická, využívali jsme ji velmi málokdy, v době zaměstnání v ÚVTD jen do Saska) a dostal jsem přiděl režijního uhlí – 20 q za sníženou cenu; musel jsem je objednávat na nákladovém vršovickém nádraží (nuselská strana nádraží).

V SNTL jsem po celou dobu seděl v 5. patře a po "startovacích" 4 měsících v pracovně s redaktory jazykových slovníků jsem seděl po celou dobu v jedné kanceláři u stejného stolu. U dráhy je zřejmě obecně praxe jiná. Strašnice, Politických vězňů, Vysočany, Žižkov, Politických vězňů, pak už "natrvalo" Vysočany, ale aspoň v různých pracovnách. Nešlo však o specifikum ČSD (Československé dráhy). Kolegovi Dr. Fialovi se podařilo vyjet ještě za "socialismu" na měsíční stáž do Frankfurtu nad Mohanem k DB (Deutsche Bundesbahn). Zažil tam nejednu změnu v rozsažení tamních kolegů do pracoven.

Většinu svého prvního působení s ÚVTD mám spojenou s budovou č. 4 ve vysočanském komplexu jednopatrových nouzových tesco-domů na severním svahu Balkánu, tedy téměř u hranic se Žižkovem. Byl jsem tam nastěhován někdy v průběhu roku 1978, avšak počátkem roku 1979 jsem musel na nějakou dobu do "Politické věznice", jak jsme novoměstskému detašovanému pracovišti říkali. Teď však ještě nebudu opouštět rok 1978 a raději opustím profesní život a zavzpomínám na rodinu. Ve středu 8. února se nám narodila **Petrunka**; podobně jako Jitunka přišla na svět za asistence MUDr. Jindřicha Květoně⁵ v krčské porodnici, tentokrát bez dramatické cesty sanitkou. S Evinkou jsme tam dojeli městskou hromadnou dopravou, já jsem již byl připraven, že se budu muset hned vrátit, což aspoň ve dne nedělalo technické problémy. Petrunčin porod proběhl klidně, myslím, že ona strávila z tří našich dcer v porodnici nejkratší dobu, možná i proto, že porodnice se chystala na malování. Po dobu pobytu poloviny rodiny v porodnici jsem měl z práce zákonem garantované volno, a tak jsem si mohl Jitunku užívat (únor ovšem nebyl k tomu příliš příhodný). Z Petruščina příchodu domů měla Jitunka velikou radost, jen nám bylo líto, že dědeček Mojmír jí v projevech radosti poněkud zabraňoval v liché obavě, aby malé sestřičce neublížila. 22měsíční Jitunka si počínala velice citlivě a rozumně.

Na služební cesty jsem jezdíval málo, což považuji za velký klad. Zpravidla to bylo "na otočku" **do Žiliny do Výzkumného ústavu dopravního**: V noci z Prahy, v Žilině od nádraží autobusem do okrajové čtvrti Velký Díel, kde ústav byl, a po poledni zpátky. Příležitost poznávat Žilinu byla při tom malá, jen nákup sýrových korbáčiků před nádražím byl pozdravem, který jsem ze Žiliny vozíval domů. Jednou z mála delších služebních cest byl **týdenní kurs programování** v Cobolu v rekreačním středisku ÚVTD Bratislava **ve Štrbě**⁶. Kurs pořádalo pro své zaměstnance pražské ÚVTD a skvělým školitelem byl Dr. Fiala. Po obědě jsme mívali asi do 15 či 16 h volno, rádi jsme s využitím režijní jízdenky jezdívali "zubačkou" k Štrbskému plesu. Jeden den bylo moc krásně, a když jsme viděli, že ani Dr. Fiala nespěchá přednášet, vyjeli jsme si lanovkou na Predné Solisko. Odpolední výuka ten den prostě nebyla.

⁵ MUDr. Jindřich Květon, spolužák Evinčina tatínka z gymnázia, byl i u Radčina porodu; všechny naše dcery se narodily v Krči

⁶ Ve Štrbě byl i rekreační objekt pražského ÚVTD – chatička pro dvě rodiny (či jen jednu – už nevím). Zařízení ÚVTD Bratislava bylo více méně hotelem.

Skutečnosti, že režijní jízdenky měli i rodinní příslušníci, využil manžel kolegyně Heleny Slugové Jára, že za ní zajel; nocleh se na jednu noc našel. Když jsme se tam s Járou seznámili, nepomyslel jsem, že půjde o přátelství na celý život.

Přízemí v Tejnické jsme teď již užívali jako čtyřčlenná rodina. Rádi, v rámci daných možností, jsme jezdili s kočárkem, případně i s kočárkem a krosnou, na výlety. Nezapomenutelný byl ten, který jsme podnikli v polovině října – ze Srbska na Kodu, Tetín a do Berouna. Prvním zážitkem bylo vystrkat kočárek s Petrunkou do prudkého kopce nad srbskou vlakovou zastávkou. Dalo mi to zabrat ještě více, než by se dalo předpokládat. Po překonání výškového rozdílu se už do Tetína šlo dobře, nicméně jsem si uvědomil, že já se necítím dobře. Výlet zkrátit nešlo, a nešlo dobře ani odmítnout 30měsíční Jitunce slíbené koupání v Berounce pod Tetínem. Byl jsem tam ve vodě s ní, byť jsem se musel přemáhat, což bylo zřetelným dokladem, že se mnou něco není v pořádku. Dojeli jsme vlakem a tramvají domů, po návratu jsem zjistil, že na levé noze mám zarudlou holeň a teploměr ukázal kolem 39 °C. Evi volala na pohotovost, tam nebyli s to pochopit, proč je voláme, když jsme byli na výletě, prý abychom k nim zajeli – nechápali, že se dá cestovat jinak než autem. Na základě zkušeností mi bylo celkem jasné, že jde o růži, jenže paní doktorka, která nakonec přijela, si nedala radit a rozhodla, že je to flegmóna (nevím, co to je, ale léky, které bych býval na růži potřeboval, mi nepředepsala). Aspoň jsme měli klid, že to lékařka viděla, a druhý den jsem jel na žižkovské nákladové nádraží ke svému závodnímu lékaři Dr. Vojtěchu Remsovi; ten potvrdil "mou" diagnózu a následovalo české dvoutýdenní léčení růže⁷. Pobyt doma s rodinou byl příjemný, i když byl občas narušen mou až křečovitou bolestí břicha. Po vyléčení růže jsem byl jednou v práci a břicho se ozvalo zas, a to tak silně, že jsem s tím šel k Dr. Remsovi, který mi prodloužil předchozí neschopenku, ukázalo se, že jde o problémy se žlučníkem. Měl jsem žlučové kameny.

Mé problémy se žlučníkem začaly už v době, kdy jsem pracoval v SNTL, možná v důsledku redukční diety s velkým omezením glycidů (tedy i příloh vč. pečiva), používáním umělých sladidel, značné konzumace natvrdo uvařených vajíček apod. Jednou – když jsme čekali Jitunku - jsme s Evi byli v kině Metro na Národní třídě; mně se udělalo tak špatně, že jsme museli odejít. Myslím, že ti, kdo náš odchod zaregistrovali, neměli pochyb, že je to kvůli Evince. Žlučové kameny mi diagnostikovali už tehdy, na operaci se mi však nechtělo a doufal jsem, že se to vyřeší změněným jídelníčkem, vhodnými minerálkami apod.

Došlo mi, že to zřejmě bez operace nepůjde. Na chirurgii ve Vinohradské nemocnici mě objednali zrovna na Petruščiny 1. narozeniny.

Ještě před operací jsem v ÚVTD zažil další stěhování. Na Silvestra 1988 jsme byli s oběma holčičkami u Vránků⁸. Bylo neobyčejně teplo, odpoledne asi 12 °C. Když

⁷ Jakým lékem mě z růže vyléčil bangorský lékař za půl týdne, nevím, ale doma jsem se s tím nesetkal.

⁸ O Karlovi Vránkovi jsem se zmínil v kap. 6.4 SNTL. S manželkou Janou (strojní inženýrka, zaměstnaná v Národním technickém muzeu) a dcerou Karolinkou

jsme se v podvečer vraceli, začalo se ochlazovat, a na Nový rok jsme se probudili do zasněženého dne a teploměr ukazoval asi -20 °C. Tato prudká změna teploty způsobila, že ve Vysočanech na pracovišti popraskalo ústřední topení. Nebylo zbylí, musel jsem zas do "Politické věznice". Napadla tehdy i spousta sněhu, mnozí místo do zaměstnání chodili nakládat sníh na auta, aby byl odvezen do Vltavy. Život byl dost ochromen, chyběla i elektrická energie. Začátek pracovní doby se posouval na pozdější dobu, aby se nemuselo tolik svítit. Já jsem měl před operací, a tak jsem na brigády posílán nebyl. V té době byl v ČSR zaveden dvojí čas: zimní a letní. S podobnými problémy se asi potýkali i jinde, poněvadž rozlišování zimního a letního času se stalo celoevropskou záležitostí.

Operace proběhla standardně, v nemocnici se mi podle očekávání nelíbilo a dost jsem naznačoval, že chci domů. Lůžek se nedostávalo, a tak mě, tuším, že v pátek 16. února, pustili domů s alibistickou poznámkou na propouštěcím listě: "Propuštěn z nemocnice na vlastní žádost". Po návratu domů následovalo několik týdnů pracovní neschopnosti, trávených v rodinném kruhu, což bylo velice příjemné. Moje pracovní neschopnost byla evidována u Dr. Remse, a ten mi dovolil chodit na vycházky bez omezení.⁹ Užívali jsme si tuto dobu s Evinkou, Jitunkou i Petrunkou opravdu pěkně; jen při cestách tramvají jsem se nesměl k rodině hlásit – nesměl jsem nic zvedat, a tedy jsem ani nemohl spolunakládat kočárek, a aby mohla Evi někoho požádat, bylo vhodné, abych stál anonymně někde stranou. Cítil jsem se dobře, ale stále jsem měl jakousi díru, která se nehojila v ráně jinak zahojené. Nevěděli si s ní rady v nemocnici, nevěděl si s ní rady Dr. Rems. Jednou ho zastupoval Dr. Brant, chirurg, který u dráhy dělal praktického lékaře. Ten pinzetou z rány vytáhl jakési zbytky stehů, a zakrátko se rána zahojila. Časem se však objevila pooperační kýla, operovaná až po 29 letech.

V červenci jsem pak jel *na doléčení do Karlových Varů*. Šlo o tzv. "křížkované lázně", tedy s pracovní neschopností a hrazené státem. Jako práce neschopný jsem nesměl opouštět území Karlových Varů. Už i proto jsem si liboval, že mi byly určeny lázně s dostatečně velkou rozlohou, a tak s velkým prostorem pro procházky či drobnější výlety. Věděl jsem, že se mi bude stýskat. O navazování společenských kontaktů jsem moc nestál a tak jsem rád přijal Evinčin nápad vnést systém do její kartotéky kuchařských a cukrářských receptů. Kartotéční krabice s nimi se do kufru vešla. Přál jsem si mít pokoj sám pro sebe, a toto přání korespondovalo s mým zájmem projíždět železniční tratě, a tak jsem jel přes noc přes Lužnou, Rakovník, a Bečov nad Teplou. Půlnoc jsem prožil při přestupu na rakovnickém nádraží; zda jsem přestupoval v Lužné, si už nevzpomínám. Vlak z Rakovníka jel až do Karlových

(*1974, tedy o dva roky starší než Jitka) bydleli na kopci v Malešicích, v Rektorské č. 16. Jana se po rozvodu odstěhovala do Hostýnské ul. k mamince, Karel už před několika lety zemřel, Karolínka snad stále v Rektorské 16 bydlí (01/2021).

⁹ Oficiálně měl práce neschopný člověk povoleny nejvýše 4 hodiny vycházek denně, jejich doba byla vyznačena na "neschopence". Případná přistižení nedodržení této doby tehdy řešil ošetřující lékař.

Varů, kam přijel dost brzy ráno. Cestou jsem zažil nepříjemné vzrušení. Vlak měl uvedeno asi 40minutové čekání v Toužimi. A tak jsem nechal kufr v motoráčku a vydal se na procházku k městu, od něhož je nádraží docela daleko. Když jsem se vracel, viděl jsem, jak se můj vlak rozjíždí (byl to takový trénink na zážitek z Antverp z r. 1989). Nemohl jsem nic dělat. Dopadlo to dobře. Toužimské nádraží je poměrně dlouhé a v ranní době neobsazené, a tak obsluha "mého" vlaku měla přehodit výhybku pro vlak v protisměru, s nímž se křížovala. Asi nestáli o procházku a k výhybce si zajeli vlakem; pak se vrátili, tam, kde vlak stával.

Karlovarské dolní nádraží, kde jsem vystoupil, je blízko lázeňského centra; lázeňský dům, kde jsem bydlel, byl v jižní části města na kopci na levém břehu Teplé. Rozumná cesta k němu vedla kolem pravoslavného kostela.

V původním rozpisu bydlení mě měli umístěného do dvojlůžkového pokoje, avšak když jsem dorazil mezi prvními, vyhověli mi a měl jsem skutečně jednolůžkový pokoj, což mi lázeňský pobyt velice zpříjemnilo. Při vstupní lékařské prohlídce mi nabízeli různé procedury; v plném rozsahu jsem akceptoval jen koupání v otevřeném bazénu hotelu Thermal; z ostatních jsem si toho nechal napsat málo, abych měl čas na procházky městem a jeho krásným okolím. Karlovarské lázeňské lesy jsou hodně rozlehlé, jsou v nich různé kapličky, rozhledny, altánky apod. Chtěl jsem se také pocvičit ve fotografování, abych pak doma přispěl k dokumentaci vývoje našich holčiček; měl jsem s sebou Kijev s barevným inverzním kinofilmem (s průhledovým hledáčkem a dálkoměrem; hmotnost výrazně přes 1 kg) a dvouokou zrcadlovku Flexaret s černobílým filmem (6 x 6). Prochodil jsem i město, ochutnal různé prameny. Že z historických lázeňských hostů se velké úctě těšil *J.W. Goethe*, to jsem věděl, na místě jsem poznal, že v těsném závěsu za ním jsou *Karl Marx* a *car Petr Veliký*. Se zájmem jsem si prohlédl Marxovo muzeum, což vedlo k určitému posunu v pohledu na onoho trevírského rodáka. Nejednou tam byl připomínán jeho dobrý vztah s tchánem baronem Otto von Westfalen a určitá finanční závislost na něm. Uvědomil jsem si, že německý filozof a ekonom K. Marx byl někdo o hodně jiný (a sympatičtější, i když jeho učení je mylné), než kým je ona ikona marxismu-leninismu.

Kromě procházek jsem dost četl, věnoval se uspořádávání receptů. Kontakty jsem nenavazoval, jen trochu jsem se skamarádil s Vaškem Pohnánem, železničářem z Rakovníka, členem Československé strany lidové a praktikujícím katolíkem. Dodržoval jsem dietní předpisy, kromě podávané stravy¹⁰ jsem si někdy koupil čokoládový termix¹¹ (nejvýše 1 denně). ● Výrazněji jsem lázeňská pravidla porušil jen jednou, když jsem si na odpoledne vyrazil do Krušných hor – tedy mimo obvod lázeňského města. Jel jsem vlakem do Merklína, došel na Plešivec a zpět tak,

¹⁰ Den dopředu jsme si mohli volit na druhý den jednu ze dvou možných kombinací pro oběd a večeři, nebylo možno je kombinovat; prý se sledovalo, aby v každé dvojici bylo správné množství jednotlivých živin, např. byl-li oběd chudší na bílkoviny, byla na ně večeře bohatší.

¹¹ Tvarohový "termizovaný" dezert (tepelně upravený, velice homogenní, méně tekutý než jogurt).

abych zas dojel vlakem včas do Varů a v pořádku byl přítomen na večeři. Byl horký letní den, cestou jsem se potil a – asi proto – byl obletován spoustou hmyzu. Když jsem překonal hranici 1000 m.n.m., hmyz k mému potěšení zmizel, jenže při návratu – zas v téže nadmořské výšce – mě za začal obletovat. ● Jiným větším výletem byla návštěva zříceniny Andělská Hora a karlovarského letiště. To jsem ovšem obvod města neopustil a k dopravě kombinoval chůzi a autobus.

Pobyt mi velice zpříjemnily víkendové Evinčiny návštěvy. Holčičky nám pohlídali a zabavili její rodiče a prarodiče, předpokládám, že na chatě. Společně jsme vždy prošli jsme nějaká zajímavá místa, zašli na bohoslužby k nám¹², případně k metodistům¹³, poseděli v restauracích či kavárnách a Evi při tom zaregistrovala vznikající a měnící se páry. Moje lázeňská léčba byla stanovena na tři týdny, bylo to od úterka či středy do pondělka. Při poslední Evinčině víkendové návštěvě jsem požádal o zkrácení pobytu o jeden den, takže poslední cestu domů jsme už podnikli společně.

Ze zákoníku práce jsem měl nastudováno, že pokud má zaměstnanec v daném roce pracovní neschopnost přesahující 100 dnů (nevím, zda kalendářních či pracovních), krátí se dovolená. I když jsem dohromady s lázněmi byl v neschopnosti dlouho, do limitu jsem se vešel, a tak jsem v srpnu mohl hodně času trávit s rodinou; do jaké míry to bylo na chatě a do jaké doma, už nevím.

V druhé polovině roku 1979 jsem už pracoval ve Vysočanech, chodíval jsem tam pěšky nebo jezdíval na kole, výjimečně autobusem. V ÚVTD jsem byl považován za perspektivního pracovníka, a tak se stalo, že mě vybrali jako potenciálního stážistu v Německu. Zahraniční stáže zastřešovala jakási celostátní instituce, myslím, že se jí říkalo Komise pro technický a investiční rozvoj, v pravidlech mj. bylo, že stážista nemá mít více než 35 let. Já jsem ten hraniční věk měl těsně před sebou, odjíždět na stáž se mi nechtělo, záměrům ÚVTD jsem se ovšem hodil, a tak to skončilo takovým kompromisem; kývnul jsem, že bude-li skutečně ÚVTD místo pro stážistu "přiklepnuto", pojedou, avšak nikoli na čtyři měsíce, nýbrž jen na dva. Víc jsem rozhodně nechtěl, moc by se mi stýskalo. Do mých 35. narozenin mě podnik oné komisi nahlásil, a stáž byla předběžně stanovena na září a říjen 1980 a měla proběhnout ve východoberlínském drážním výpočetním středisku (RZDR – Rechenzentrum der Deutschen Reichsbahn).

Přišly Vánoce, tradičně jsme se na Štědrý den odpoledne navštívili s Polákovými a večer pak trávili s tatínkem. Evinčini rodiče bývali střídavě jednou u nás,

¹² Sbor ČCE byl tehdy neobsazený, jako člen tam žil farář Jiří Zejfart, kterému vzali státní souhlas. Vzpomínám si, že biblickou hodinu vedla kurátorka, v časovém rozvrhu byla diskuse, a při ní si vzal slovo Jiří Zejfart a jako diskutující měl svůj výklad.

¹³ Působil tam jako kazatel Artur Jersák, který býval členem vinohradského sboru BJB (a snad dokonce pracoval na ústředí BJB), znal jsem ho z té doby jen od vidění.

jednou u Titěřů. Jarda míval na vánoce hodně práce, a tak tatínek za ním a jeho rodinou do Libštátu jezdíval na Silvestra a Nový rok. A tak jsme poslední den v roce byli s Evi sami. Vždy jsme při této příležitosti pili jen trochu vína, ale tentokrát Evi neměla vůbec chuť a tak trávila Silvestra abstinentsky. Zanedlouho se ukázalo, že to bylo dobře. Představovali jsme si, že budeme mít dvě děti, ale z Evinčina dalšího těhotenství, potvrzeného v průběhu ledna, jsme měli oba radost. A na miminko se těšily i Jitunka a Petrunka. Mělo¹⁴ se narodit na přelomu srpna a září. A já jsem měl od začátku září být v Berlíně. A tak záhy po potvrzení Evinčina těhotenství, v době, kde se o tom běžně nemluvívá, jsem v ÚVTD oznámil (už nevím, komu, ale rozhodně na správném místě), že na stáž nemohu jet. Nějak to však zapadlo, snad proto, že předpokládali, že stáž stejně nevyjde – někdy v polovině roku mi bylo oznámeno, že určitého dne na začátku září jsem jako stážista očekáván v RZDR v Berlíně. Bylo zřejmé, že odmítnutím bych svému podniku působil komplikace. A stáž musela proběhnout v roce 1980, peníze převést do příštího roku nešlo. A tak nakonec z dvouměsíční stáže byla stáž sedmítýdenní, od začátku listopadu do Vánoc. Po návratu mě čekalo překvapení **s režijními jízdenkami**: Zrušily se režijní jízdenky pro jednotlivou jízdu a místo toho jsme za 30 Kč ročně dostali volnou jízdenku pro 2. třídu osobním vlakem i rychlíkem v celé síti ČSD,

Maminky měly nárok na zhruba půlroční placenou mateřskou dovolenou (nešlo o plný plat, ale snad o 90 %) a do dvou let dítěte na tzv. "další mateřskou dovolenou" s paušálním příspěvkem snad 500 Kč měsíčně; po ní mohly zůstat s dítětem do jeho tří let, už bez příjmu, ale s držením pracovního místa. Jenže Evi měla pracovní smlouvu na dobu určitou, a pak tu byl další problém – mezi Petruščiným a očekávaným Radunčiným narozením byl interval delší než 25 měsíců, což znamenalo, že aby Evi mohla mít k Radunce placenou mateřskou dovolenou, musela na nějaký čas nastoupit do zaměstnání. Ve škole to nemělo naději. Pomohl opět Karel Vránek, který ji přijal na místo vychovatelky v učilišti Dopravního podniku v motolské vozovně. Její práce spočívala v přípravě zkušebních testů z fyziky, které by byly používány na jakémsi zkoušecím stroji. A testy mohla připravovat doma. Stala se zaměstnankyní Dopravního podniku, dostala volnou jízdenku pro všechny městské dopravy v Československu (kromě Prahy jsme to využili snad jen jednou v Mostě a Litvínově, možná také jednou v Mariánských Lázních) a já jsem jezdil zdarma po Praze.

Po **Radunčině narození** 5. září 1980 jsem zas měl několik dní ze zaměstnání volno, abych se mohl starat o starší děti. Vypravil jsem se s nimi i na osobní oddělení, abych ohlásil narození třetího dítěte. Úřednice na osobním oddělení se snažila navázat konverzaci s Petrunkou: "Jakpak se jmenuješ?" P.: "Nečasová." Očekávaná odpověď se však týkala křestního jména, a ta paní referentka upřesnila: "Jak ti říkají

¹⁴ Chtělo by se mi o očekávaném děťátku psát v ženském rodě. Jenže tehdy šlo o "to" miminko, "ta" Radunka to byla až po narození.

doma?" P.: "Tejnická šest". Pochlubila se sice, že zná adresu bydliště, ale jméno "Petra" či nějakou jeho modifikaci paní referentce tajila.

Jeden den v době, kdy byla Evinka s Radunkou v krčské porodnici, jsem se s Jitunkou a Petrunkou vydal na výstavu lokomotiv v Liberci. Akci jsem měl naplánovanou tak, abych po návratu ještě s nějakým psaníčkem mohl zajet do Krče. Cesta do Liberce proběhla dobře, výstava se nám všem líbila, ale na zpáteční cestě jsme dojeli vlakem do Rádla, a tam byl na železničním přejezdu nepojízdný traktor, myslím, že se nějak zabořil do bláta. Holčičky to vnímaly spíš jako zajímavou událost než jako nepříjemné zdržení. Moc jsem si jejich postoje považoval, jenže sám jsem se těšil, že se třeba s Evinkou zamáváme, a předpokládal jsem, že ona počítá s tím, že dám o sobě vědět. Mobily samozřejmě tehdy nebyly, a tak nezbývalo, než přijmout situaci takovou, jaká byla. Nakonec jsem se do Krče večer dostal. Ochota Evinčiny maminky pohlídat v takovýchto případech děti byla úžasná.

Jedno odpoledne jsem zajel s děvčátko do Kunratického lesa, od Wenzelštejnu jsme sešli dolů na rozcestí u Kunratického potoka, kde bylo malé dětské hřiště. A byla tam taková milá bezprizorná kočička, měla se hezky k nám, jenže holičky vědomy si toho, že ještě chceme zajet či zajít k nemocnici, kde je jejich čerstvě narozená sestřička s maminkou, se kočičce vyhýbaly, aby od ní něco nechytly. Byla to taková velice milá opatrnost. Pokud mě mysl neklame, podařilo se nám si s Evinkou zamávat, což byla taková maximální možná komunikace. S Radunkou jsme se mohli vidět až po propuštění z porodnice, já před porodnicí (vezla nás domů snad Harriet Macková), sestřičky až doma.

Po ukončení učitelského postgraduálu se **Evi** dala do přípravy na **doktorát**. Od dob, kdy jsem jej já dělal, se podmínky změnilly, upustilo se o písemné rigorózní práce, přidala se povinná zkouška z marxismu, a k teorii vyučování matematice si Evi nemohla přidat dvě matematické disciplíny, jako jsem to měl já, nýbrž měla povinně psychologii a pedagogiku. Normalizace se promítla i sem, do akademického světa.

Já jsem v zaměstnání prožíval určité zklamání, že jsem nedostal žádný prostor využít zkušenosti ze stáže, k tomu přispěly ještě určité výhrady k řízení podniku, a tak jsem začal připouštět, že bych mohl jít pracovat i jinam, ovšem samozřejmě tak, aby mi zůstaly drážní výhody. Když jsem se dověděl o konkursu vypsaném Ústředním dopravním institutem na místo odborného pracovníka na Katedře řízení se zaměřením na matematiku a výpočetní techniku, přihlásil jsem se. Docela mě zajímalo, jak takový konkurs vypadá. Institut byl hned vedle mého dosavadního pracoviště.

V době mého působení v ÚVTD byl Jarda farářem v Libštátě. Nastoupil tam 1. října 1975 a setrval tam do konce ledna 1984. Na návštěvě u něho a u Věrky jsme byli už před mým nástupem k dráze; tehdy jsme využili pohodlného přímého autobusového spojení do Košťálova, s Libštátem sousedícího. Jezdit k libštátským

Nečasům vlakem prakticky zadarmo vypadalo lákavě, Jarda jako vikář, později farář na malém venkovském sboru měl poměrně dost volného času, jenže cesta s přestupem v Turnově byla o tolik delší a nepohodlnější, že se naše frekvence návštěv v Libštátě rozhodně nezvětšila.

Jednou, když v Praze byla, sice tenká, ale souvislá sněhová pokrývka, jsme se rozhodli vyjet k Nečasům do krkonošského podhůří s boby (malé "přízemní" plastové sáňky, míněné pro jednoho člověka – děti se tam vešly i dvě), aby si děti užily sněhu¹⁵. Jeli jsme vlakem přes Turnov, už za Všetaty sněhu ubývalo, a v Malé Skále (kde jsme přestupovali z rychlíku Praha – Tanvald do osobního vlaku z Liberce do Staré Paky a snad pak dále do Jaroměře, Hradce Králové a Pardubic) po něm už téměř nebylo ani památky. Boby jsme skutečně nevyužili, ale děti se navzájem užily a bylo nám dobře.

V souvislosti se školením Cobolu ve Štrbě jsem se zmínil o **Heleně a Járovi Slugových**. Po onom setkání jsme se s nimi navštívili (snad více než jednou), avšak pak se Helena začala Járovi vzdalovat, asi svůj podíl na tom mělo, že bydlili ve společném bytě s Járovou maminkou. Jára to těžce nesl; Helena se dokonce od něho odstěhovala. Já jsem byl její kolega; Jára se mi, či Evince a mně, svěřoval s tím, jak mu je to líto. Při jeho návštěvách u nás se přešlo i na jiná témata, především na víru. Jára hledal odpověď na tyto základní otázky, rozhodně přínosným byl jeho kontakt s jehovisty. Helena požádala o rozvod, Jára zůstal s maminkou. Přišel do kontaktu i s Církví bratrskou (CB), asi prostřednictvím Pavla Rybína. A v CB se seznámil i s **Danielou** (roz. **Dolejší** – z Nových Ouholic), s níž se na podzim r. 1981 oženil. Byli jsme na jejich svatbě v modlitebně v Kralupech a pak v domku u Dolejších; stali se našimi blízkými, postupem doby nejbližšími přáteli. A uvítal jsem, že jejich prostřednictvím jsem se dostal zas do kontaktu s CB, která – ještě jako Jednota Českobratrská – patřila spolu s naší ČCE a s BJB¹⁶ k mým nejbližším a nejmilejším církevním společenstvím.

Témat rozhovoru při setkáních s Járou Slugou přibývalo, a patřilo k nim i fotografování. Lákalo nás fotografovat na barevné diapozitivy, jenže jsme neměli vhodný projektor. Jára nám doporučil německý Filius IV, pro nějž jsme si zajeli do Drážďan (bez dětí; díky Evinčině mamince a babičce jsme si mohli dovolit vyrazit si ve dvou). Projektor nám sloužil po celou dobu, kdy jsme diapozitivy fotografovali; po nedlouhém období barevné pozitivní fotografie jsme začátkem 21. století pak přešli k digitálnímu fotografování. Ve Filiusu nám dosloužila žárovka a novou funkční se nám nepodařilo sehnat. A tak jsme se rozhodli diapozitivy oskenovat na počítačové medium. Ale to už časově moc předbívám.

Po 4 letech a 4 měsících v ÚVTD jsem nastoupil do Ústředního dopravního institutu (ÚDI). V ÚVTD byl po politické stránce úplný klid, přestože komunistická moc se utužovala ("normalizace" pokračovala). Komunistů, kteří by své doktríně věřili, bylo

¹⁵ Nejsem s to cestu datovat, možná to bylo až v době mého působení v ÚDI

¹⁶ Českobratrská církev evangelická; Bratrská jednota baptistů

velice málo, doba nahrávala různým kariéristům. Mnozí vstupovali do KSČ v obavách z určitých represí. Nešel jsem se s nimi, i když jsem osobně neskrýval, že jsem křesťan. Věděl jsem, že pro mne nejsou vyšší vedoucí místa (vedoucím oddělení jsem v ÚVTD byl); ovšem ani bych o ně nestál.

Začátkem roku 1977 byla vydána Charta 77 – text, který poukazoval na zvrhlost našeho politického systému. Její signatáře bylo možno rozdělit do tří skupin – aktivní křesťané, zásadoví nekomunisté a bývalí komunisté, jejichž členství po r. 1968 zaniklo. Mezi signatáři jsme měli řadu přátel a známých, do značné míry i zásluhou Petra Macka, který sice sám mezi nimi nebyl, ale udržoval s mnohými kontakty a některé z nich zval na setkání "staré mládeže", tedy zhruba třicátníků, kteří chodili v 60. letech do baptistické mládeže. K těmto setkáním se vrátím v kap. 7.5.

Leden, únor 2021